

**ГРАЖДАНСКОТО И
ПАТРИОТИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ,
проблеми и възможности**

Патриотично - Гражданско

- В рамките на Османската империя българското светско училище изгражда културно-историческата идентичност на българите
- 1892 г. – предмет „Гражданско учение“ – нови измерения:
 - уважение към институциите на съвременната българска държавност;
 - ценностите устои, на които тя е положена

ЕДИНСТВО НА НАЧАЛАТА

- Българи, турци, евреи и пр. ще бъдат равноправни във всяко отношение: било във вяра, било в народност, било в гражданско отношение, било в каквото и да е било. Всички ще спадат под един общ закон, който по вишегласие на всички народности ще се изработи.

Из "Нареда [проектоустава] на работни за освобождение на
българския народ"

Проблемност на съчетаването патриотично - гражданско

- Образите на бай Ганьо и Андрешко
 - „...моля ти се бе, бай Ганьо, взирай се по-дълбочко в европейския живот, дано му видиш лицето, стига ти се е натрапвало туй пусто опаки!“
 - Чужденците като „чукундури“
- Предизвикателствата пред формирането на идентичността

Консерватизъм - либерализъм

- Консерватизмът с акцент към традицията (патриотизъм)
- Либерализмът с акцент към личната свобода
- Патриотизъм и национална идентичност
- Гражданското образование се свързва със свободите, а не с определеностите на гражданите

НО 1989 - 1999

- Известно недоверие към гражданското образование като продължение на идеологическата индоктринация;
- Законът за народната просвета премахва идеологическите практики в училище (деполитизация), но в него няма принципи и цели;
- Променят се учебните програми по хуманитарните и обществените учебни предмети;
- Разнопосочност на обществените процеси – обичам страната си, но не и държавата.

2015 –

- **Закон за предучилищното и училищното образование**
 - Много от принципите и целите са пряко свързани с ГО;
 - Форми на ученическо самоуправление;
 - Стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
- **Нови учебни програми, ориентирани към ключовите компетентности**
- **Учебен предмет ГО в 11 и 12 клас – 1 час седмично**
- **Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование**

Размисли за:

- Засилва се натискът за повече гражданско, за повече патриотично образование
- Възпитание на лоялен гражданин към родината (да бъдеш патриот), на лоялност към демократичната държава и нейните институции, на автономност и със самото това – на демокрация (резултати от изследването на ценностите)
- Гражданското образование и гражданската среда в училище

ЗА ДОВЕРИЕТО МЕЖДУ ПАТЕТИКАТА КЪМ МИНАЛОТО И НИХИЛИЗМЪТ КЪМ НАСТОЯЩЕТО

- Изследвания на европейските ценности
 - Считате ли, че на повечето хора може да се има доверие“ - 82%: „с хората трябва много да се внимава“
 - Не с хората, а с отхвърлянията трябва да се внимава
 - Отново към бай Ганьо: от определянето ме като „грубиян и простак до мозъка на костите си“ до признанието, че в него „се таи голям запас от потенциална духовна сила, която очаква само морален импулс, за да се превърне в жива сила“

ЕВРОПА В КРИВИТЕ ОГЛЕДАЛА И КРИЗАТА НА ИДЕНТИЧНОСТИТЕ

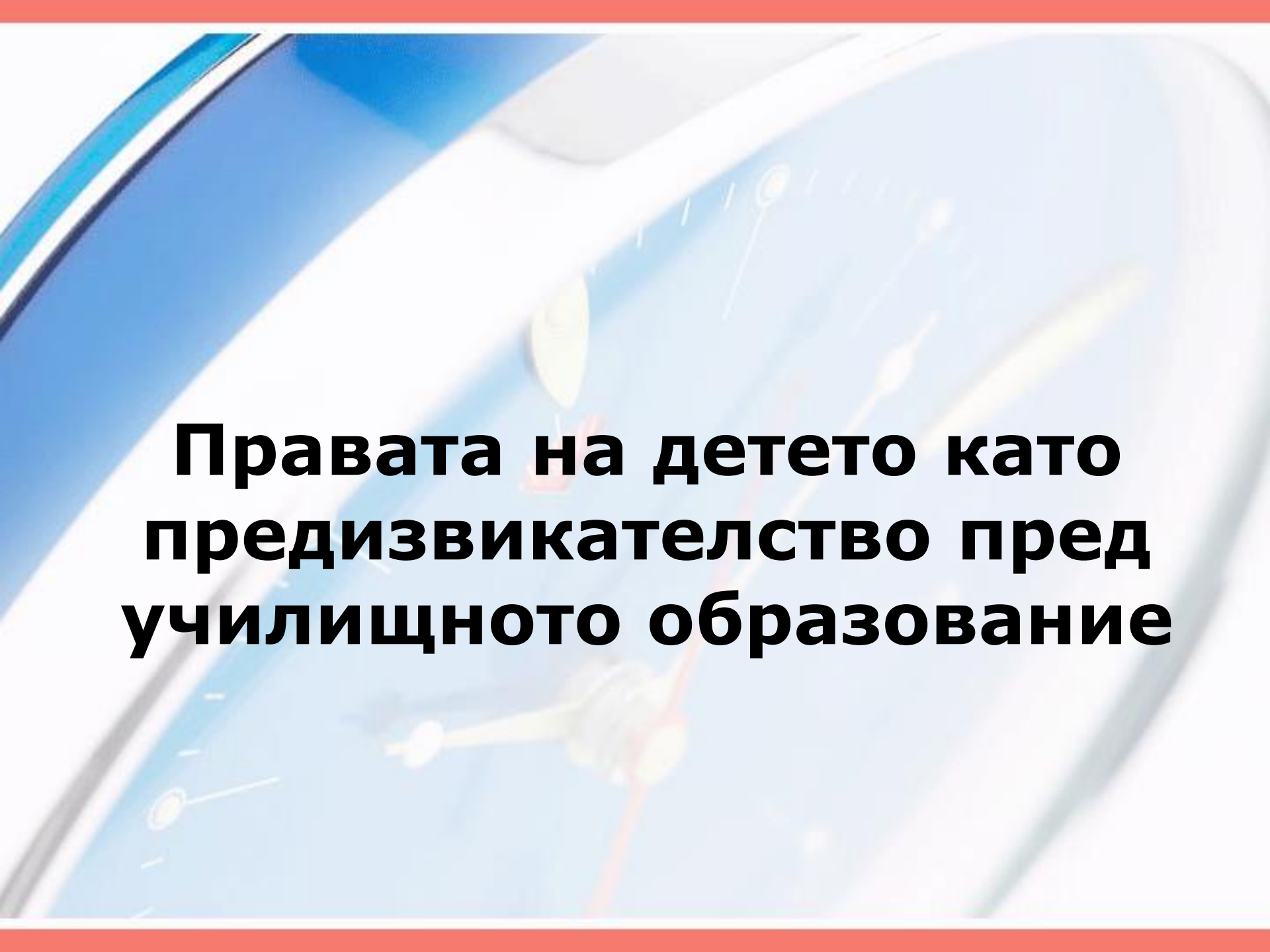
- Аристотел за човека като обществено животно
 - Търсене на идентичности (национална, религиозна, полова...), които да го определят и задават смисъл (знаме, болница...)
 - Жак Делор – индивидът също така е социално същество и образованието трябва да участва в реконструирането на социалната тъкан
 - Брюксел като оправдание

ПРОТИВОБОРСТВО И СЪВМЕСТЯВАНЕ

- З. Попов – „Европа между утопията и митовете за модерността“ – противоборството на националната и европейската идентичност се изостря тогава, когато едната желае да замести другата.
 - Денят на културната компетентност;
 - Идентичностите, затварящи хоризонта на човека и водещи до nihilism и омраза

ПАТРИОТИЗЪМ, ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ И ХУМАНИЗЪМ

- Гражданите като основа на модерното общество
- Измеренията на гражданския подход към патриотичното образование
- Крайните форми на национализъм срещу хуманизма и правата на човека

**Правата на детето като
предизвикателство пред
училищното образование**

Правата на детето

- ✓ Въплътената в правото социална справедливост допуска правно диференциране, ако то следва от общи и неперсонални правила и е оправдано по общоприемливи причини
- ✓ Конвенцията за правата на детето – децата като субект на наднационални права и защита
- ✓ Проблемност и безпроблемност на правата на детето: особената закрила и негативните права

За трудностите пред правата на детето

- ✓ Позитивните права и проблемът за овластяването на невладеещите себе си (непълнолетните)
- ✓ (НЕ) Наличието на гражданска култура (като механизъм на доверие, което отделните граждани имат към обществото като цяло) и идеологемността на позитивните права
- ✓ Проблемът за отношението права – отговорности

Методологически проблеми в училище

- ✓ Образователният парадокс още от времето на Сократ: За външното въздействие/манипулация/насилие и способността за самостоятелни решения
- ✓ Учителят като педагог **и**/или фасилитатор - за правата и възможностите за въздействие

Организационни проблеми

- ✓ Ученическото самоуправление може да бъде сведено до формални структури с пасивна ученическа общност и манипулируем ученически „елит“
- ✓ Споделено разбиране със семейството относно целите на образованието, а не използване на правата за издевателство

Мисли за заключение

- ✓ Надхвърлящо обикновените интелектуални усилия преподаване – формира грамотност на претенциите към света, самоувереност и търпимост
- ✓ Честността и откритостта са най-силните оръжия, когато се отстояват принципи
- ✓ Училището като учеща общност, в която учителят също учи постоянно и заедно със самите ученици изграждат общото разбиране за целите и резултати от ученето и живеенето в училище – ключовата роля на учителя за постигането на съгласие и виждането на смисъл в правата

Мисли за заключение

- ✓ Образованието по правата на човека не бива да се подценява или надценява
- ✓ Насърчавана от възрастните свобода и постоянно, но невидимо присъствие
- ✓ Изграждане на адекватна на правата училищна среда
- ✓ Активната позиция и делегирането на отговорности могат да водят до реални промени и спазване на правата на всички страни (ученици, учители, родители...)

A close-up, artistic photograph of a watch movement. The dial is a vibrant blue with gold-colored hour markers and hands. The watch is set against a white background, with a red border at the top and bottom. The text "БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО" is centered over the watch face.

**БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО**